

Mutanen, Heli – Sivenius, Ari. 2017. AKTIVOITUVA JA TOISIN SUUNTAUTUVA TOIMIJUUS TYÖPAJANUORTEN KERTOMUKSISSA. Kasvatus 48 (4), 274–287.

Tarkastelemme tässä artikkelissa nuorten koulutukseen ja työelämään hakeutumiseen liittyviä merkityksenantoja. Kysymme, millaisiksi toimijoiksi työpajatoimintaan osallistuvat nuoret asemoivat itsensä kertoessaan elämästään. Näkökulmat pohjautuvat laadulliseen tutkimukseen, jonka empiirinen aineisto koottiin kerronnallisilla haastatteluilla. Tutkimukseen osallistuneet 17–26-vuotiaat nuoret (N = 15) työskentelivät itäsuomalaisella työpajalla touko-kesäkuussa 2015. Artikkeliliitty koulutus- ja työurille kiinnittymisestä ja yksilön toimijuudesta käytävään keskusteluun. Tarkastelemme aihetta nuorten näkökulmasta heidän asemoidessaan itseään työpajan kerronnallisessa ympäristössä vaikuttaviin kulttuurisiin mallitarinoin, jotka voidaan nähdä yhteiskunnassa vallitseviksi odotuksiksi toivotusta toimijuudesta koulutus- ja työurilla. On tärkeää ymmärtää nuorten kokemuksilleen antamia merkityksiä, koska koulutukseen ja työuralle kiinnittymisen tapahtumat sekä niiden myötä rakentuva suhde koulutukseen ja työhön kantavat pitkälle nuoren tulevaisuuteen.

Asiasanat: nuoret, toimijuus, työpajat, koulutus, työura, narratiivinen positointi

Ahola, Kaisa – Lanas, Maija – Hämäläinen, Anni. 2017. OPETTAJA TUKEMASSA KOULUVIIHTYVYYDEN ILMAPIIRIÄ TUNTEITA NAVIGOIMALLA. Kasvatus 48 (4), 288–300.

Kouluviihtyvyys on todettu Suomessa useissa tutkimuksissa heikoksi. Aiemmat tutkimukset osoittavat opettajan roolin kouluviihtyvyyden rakentumisessa merkittäväksi, mutta tutkimustietoa opettajan toiminnasta kouluviihtyvyyden tukemisessa on vähän. Tässä etnografisessa tapaustutkimuksessa tuotamme uutta tietoa siitä, kuinka opettaja voi toiminnallaan navigoida tunteita ja siten tukea luokkayhteisön myönteisiä tunteita ja kouluviihtyvyyttä. Tunteiden navigointi on kansainvälisessä tutkimuksessa viime aikoina esiin noussut käsite, joka liittyy opettajan tekemään tunnetyöhön (emotional labour). Artikkelissa tunteita tarkastellaan interaktionistisen tunneteorian viitekehyksessä performatiivisina diskursseina. Tutkimus toteutettiin etnografisena tapaustutkimuksena pohjoissuomalaisessa alakoulussa. Tutkimuksen perusteella esitämme, että kouluviihtyvyyden ilmapiiriä tukiessaan opettaja murtaa niin kutsuttua emotionaalista käsikirjoitusta, joka luonnollistaa viihtyvyyden kannalta haitallisia tunteita kouluarkeen.

Asiasanat: kouluviihtyvyys, ilmapiiri, opettaja, tunteet, poststrukturalismi

Rusanen, Erja – Lehtinen, Taina. 2017. YHTEISÖLLISEN ONLINE-TYÖSKENTELYN JA FORMATIIVISEN PALAUTTEEN YHTEYS METODIKÄSITTEIDEN OPPIMISEEN JA OSAAMISEEN. Kasvatus 48 (4), 301–319.

Tässä artikkelissa käsittelemme, miten yhteisöllinen online-työskentely ja formatiivinen palaute tukivat opiskelijoiden metodikäsitteiden oppimista ja osaamista. Tutkimuksen kohteena oli 103 avoimen yliopiston opiskelijaa, jotka suorittivat kasvatustieteiden perusopintoihin kuuluvan metodologian kurssin verkossa. Opiskelijat saivat ohjeet kolmen viikon aikana verkossa pienryhmissä toteutettavaan työskentelyyn. Välittömästi työskentelyyn sisältyvien tehtävien palautuksen jälkeen seurasi palauteluento. Yhteisöllistä työskentelyä ja palauteluentoja tutkittiin opiskelijoille lähetetyllä strukturoidulla sähköisellä lomakkeella. Yhteisöllisen työskentelyn muuttujille tehtiin pääkomponenttianalyysi, jonka perusteella muodostettiin 12 pääkomponenttia, ryhmätyöskentelyn laatutekijää. Metodikäsitteiden oppimista tutkittiin itsearviomittarilla ja osaamista oppimistehtävän pisteytyksellä. Formatiiivinen palaute selitti sekä metodikäsitteiden oppimista että osaamista lineaarisessa regressioanalyysissä. Valtaosa ryhmätyöskentelyn laatutekijöistä ei selittänyt meto-

dikäsitteiden oppimista eikä osaamista. Ryhmän positiivinen ilmapiiri ja ryhmätyöskentelyn tavoitteen selkeys selittivät metodikäsitteiden oppimista. Kattavimmin metodikäsitteiden osaamista selittivät formatiivinen palaute ja itsenäinen perehtyminen metodikäsitteisiin. Tuloksia tulkittiin sosiokognitiivisen ja kognitiivisen oppimisenäkemyksen sekä uusimpien CSCL-tutkimustulosten avulla. Tulosten valossa pohditaan verkossa toteutettavan menetelmäopetuksen kehittämistä. Asiasanat: tietokoneavusteinen oppiminen, yhteisöllisyys, metodologia, osaaminen, ryhmätyö, pedagoginen skripti, tiedon transfer, palaute

Lintuvuori, Meri – Jahnukainen, Markku – Hautamäki, Jarkko. 2017. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUEN VAIHTELU KUNNISSA – ALUEELLINEN TASA-ARVO PERUSOPETUKSESSA. Kasvatus 48 (4), 320–335.

Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat olleet perusopetuksen kantavia tavoitteita sen syntyajoista asti. Tässä artikkelissa oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestelmää tarkastellaan alueellisten erojen näkökulmasta. Kunnittainen vaihtelu tuen tarjonnassa ei sinänsä tee tukijärjestelmästä hyvää tai huonoa. Osa tukijärjestelmän rakenteista on kuitenkin sellaisia, että oppilaiden oikeusturvan kannalta on tärkeää, että niistä päätetään yhdenvertaisin periaattein. Aineistona käytetään erityisopetuksen tilastointeja vuosilta 2011–2015 sekä lisäksi kolmea empiiristä aineistoa kuvaamaan niitä osa-alueita, joita ei tilastoida. Artikkelissa kuvataan erityistä ja tehostettua tukea saavien oppilaiden osuuden sekä erityisen tuen opetusjärjestelyiden ja opetuksen toteutuspaikan kunnittaista ja alueellista vaihtelua. Tarkastelu osoittaa, että kuntien ja suuralueiden välillä on selviä eroja oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestelyissä. Myös oppimäärien yksilöllistäminen vaihtelee kunnittain paljon. Yleisimmät yksilöllistetyt oppiaineet ovat jatko-opintojen kannalta keskeisiä aineita, kuten englanti, matematiikka, ruotsi ja äidinkieli. Tulosten pohjalta voidaan todeta, että oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestelmään liittyy tavoiteltujen tasa-arvon ideaalien lisäksi epäkohtia, joilla on vaikutusta koulutukselliseen tasa-arvoon.

Asiasanat: oppimisen ja koulunkäynnin tuki, alueelliset erot, tasa-arvo, perusopetus, tilastot

Huhtamäki, Elina – Holma, Henna – Nokelainen, Petri – Kumpulainen, Kristiina. 2017. OTOS ILOA – LASTEN NÄKÖKULMIA ILOA TUOTTAVISTA PERUSKOULUN OPPIMISYMPÄRISTÖISTÄ. Kasvatus 48 (4), 336–352.

Artikkeli käsittelee tutkimusta, jossa selvitettiin, mitkä asiat peruskoulun oppimisympäristöissä tuottavat iloa eri-ikäisille, eri sukupuolta oleville, opintomenestykseltään erilaisille lapsille, jotka opiskelevat erikokoisissa kouluissa erikokoisilla paikkakunnilla. Tutkimusaineisto kerättiin keväällä 2013 siten, että neljäs- ja kuudesluokkalaiset lapset (N = 54) valokuvasivat kouluympäristöään. Kukin lapsi valikoi kolme itse ottamaansa valokuvaa (N = 162) ja kirjoitti jokaisen valokuvan yhteyteen kuvatekstin, jossa hän selitti kuvaan liittämäänsä merkityksiä. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin perusteella lapsille iloa tuottavat peruskoulun oppimisympäristöissä 1) sosiaaliset suhteet, 2) osallisuus, 3) turvallisuus, 4) henkilökohtaiset kiinnostuksen kohteet, 5) esteettinen ja toimiva tila sekä 6) salliva ilmapiiri ja valinnan mahdollisuudet. Nämä tulokset osoittavat, että lasten mukaan koulujen oppimisympäristöjen tulisi olla osallistavia, sosiaalisuuteen mahdollistavia turvallisia ympäristöjä, jotka antavat tilaa erilaisuudelle. Tutkimuksen tulokset osoittavat myös, että lapsenikä, sukupuoli, opintomenestys ja koulun koko vaikuttavat iloa tuottavien oppimisympäristötekijöiden yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin.

Asiasanat: oppimisympäristö, lapsilähtöisyys, oppiminen, ilo, valokuvaus, sisällönanalyysi, grounded theory

Fornaciari, Aleks – Männistö, Perttu. 2017. YHTEISKUNTASUHDE OSANA LUOKANOPETTAJAN AMMATTIA – TRADITIONAALISTA VAI ORGAANISTA TOIMIJUUTTA? Kasvatus 48 (4), 353–368.

Tässä artikkelissa tarkastelemme opettajien ammatilliseen toimijuuteen liittyvän yhteiskuntasuhteen

rakentumista. Aineistomme koostuu 13 puolistrukturoidusta luokanopettajahaastattelusta. Olemme keränneet kuvauksia erilaisista tavoista kiinnittyä opettajaksi, ja näiden kiinnittymiskanavien näemme tuottavan erilaisia luokanopettajien ammatillisen toimijuuden ulottuvuuksia. Yhtenä toimijuuden ulottuvuutena on luokanopettajien yhteiskuntasuhde, joka määrittää sitä, millaisena he näkevät kasvatuksen yhteiskunnallisen tehtävän ja kuinka he sitä toteuttavat. Toimijuusanalyysin tulosten pohjalta pohdimme yhteiskuntasuhteita italialaisen teoreetikon Antonio Gramscin intellektuellijaottelua hyödyntäen. Erityisen hyödylliseksi osoittautui Gramscin tekemä jako traditionaaliin ja orgaanisiin intellektuelleihin. Tässä artikkelissa katsomme intellektuellit julkisissa asiantuntija-ammattissa oleviksi toimijoiksi ja jaottelun traditionaaliin ja orgaanisiin heidän yhteiskuntasuhteitaan koskevaksi. Orgaanisen yhteiskuntasuhteen voi katsoa kuvaavan yhteiskunnallisemmin ja kriittisemmin orientoitunutta opettajuutta. Tämän kaltaisen orientaation voidaan nähdä kuvaavan modernia, luokanopettajankoulutuksen hahmottelemaa opettajuutta. Pyrittäessä luomaan yhteiskunnan kanssa entistä vahvemmin vuoropuhelevaa luokanopettajuutta on mielestämme hyvä kiinnittää huomiota tässä tutkimuksessa tarkasteltuihin kiinnittymiskanaviin. Esitämme, että opettajankoulutuksen olisi mietittävä asemaansa ensisijaisena luokanopettajan ammatillisen toimijuuden rakentajana.

Asiasanat: ammatillinen toimijuus, luokanopettajakoulutus, Antonio Gramsci, opettajatraditio